Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2000, sp. zn. 20 Cdo 840/98, ECLI:CZ:NS:2000:20.CDO.840.1998.1

Číslo: 68/2000

Právní věta:

K vadě řízení spočívající v tom, že ve věci v prvním stupni rozhodl věcně nepříslušný soud, může dovolací soud přihlédnout jen tehdy, je-li dovolání přípustné; o vadu ve smyslu § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. tu nejde.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.01.2000

Spisová značka: 20 Cdo 840/98

Číslo rozhodnutí: 68

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dovolání

Předpisy: § 237 odst. 1 písm. f) předpisu č. 99/1963Sb.
§ 242 odst. 3 písm. f) předpisu č. 99/1963Sb.
§ 9 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 31. 1. 1996 zrušil K r a j s k ý s o u d v Ostravě usnesení, jímž O k r e s n í s o u d v Karviné zastavil podle § 43 odst. 2 o.s.ř. řízení o žalobcově návrhu "na odškodnění" ve výši 50 mil. USD. Oproti soudu prvního stupně dospěl k závěru, že návrh netrpí vadami, jež by zakládaly jeho neprojednatelnost, a soudu prvního stupně současně vytkl, že opomenul zabývat se skutečností, že žalobcova způsobilost k právním úkonům byla dříve omezena, což vyvolává pochybnost, zda je "plně způsobilý procesně". Odvolací soud vyjádřil názor, jaké procesní postupy pokládá v této situaci za vhodné.

Následné usnesení, kterým soud prvního stupně řízení podle § 109 odst. 2 písm. c) o.s.ř. přerušil, odvolací soud (k odvolání žalobce) usnesením ze dne 25. 7. 1996 potvrdil. Důvod přerušení řízení byl podle jeho názoru dán proto, že v probíhajícím řízení bude nově posuzována způsobilost žalobce k právním úkonům, a příslušné rozhodnutí může mít význam pro rozhodnutí v dané věci.

Proti oběma usnesením podal žalobce včasná dovolání, později doplněná ustanoveným (§ 30 odst. 2 o.s.ř.) advokátem. Vytýká v nich, že odvolací soud kvalifikoval uplatněný nárok jako nárok na

náhradu škody, zatímco jde o nároky vycházející z § 11 a násl. obč. zák., o ochraně osobnosti. V důsledku toho nemohl krajský soud rozhodovat jako odvolací, neboť je povolán k projednání této věci v prvním stupni (§ 9 odst. 2 písm. a/ o.s.ř.). Tím bylo první usnesení zatíženo vadami podle § 241 odst. 3 písm. a), b) a d) o.s.ř. ("faktickým postupem došlo také k naplnění § 237 odst. 1 písm. f/ o.s.ř."), a druhé pak vadami podle § 241 odst. 3 písm. a), b), c) a d) o.s.ř. Dovolatel navrhl, aby obě (stejně jako rozhodnutí soudu prvního stupně) byla zrušena, a krajskému soudu věc "přikázána k dalšímu jednání a rozhodnutí".

Dovolání nejsou přípustná a proto je N e j v y š š í s o u d odmítl.

Z odůvodnění:

Ve smyslu § 236 odst. 1 o.s.ř. lze dovoláním napadnout pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu jen za předpokladu, že to zákon – jde-li o usnesení v ustanoveních § 237, § 238a a § 239 o.s.ř. – připouští.

Přípustnost dovolání z ustanovení § 238a a § 239 o.s.ř. neplyne. Ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) nepřichází v úvahu proto, že nejde o usnesení měnící, a ustanovení § 238a odst. 1 písm. b) až f) jsou nepoužitelná z toho důvodu, že je nelze podřadit těm, jež jsou zde vyjmenována jakožto případy, kdy dovolání přípustné je (proti zrušujícímu usnesení je dovolání přípustné za podmínek podle § 238a odst. 1 písm. c/ a proti potvrzujícímu podle § 238a odst. 1 písm. d/, jež splněny nejsou). Ani z ustanovení § 239 se přípustnost dovolání nepodává, a to již vzhledem k tomu, že napadená usnesení nepředstavují rozhodnutí ve věci samé.

Zbývá posoudit přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 o.s.ř., jež ji spojuje s existencí kvalifikovaných vad řízení a rozhodnutí, které činí rozhodnutí odvolacího soudu zmatečným; vzhledem k obsahu dovolání se pozornost soustřeďuje k té, jíž je zde argumentováno. Jde tedy o to, zda okolnost, že – případně – napadená usnesení vydal věcně nepříslušný soud, zakládá vadu podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) (na niž dovolatel poukazoval), neboť jiné nepřicházejí v úvahu.

Podle tohoto ustanovení je dovolání přípustné, jestliže účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem odňata možnost jednat před soudem. Odnětím možnosti jednat před soudem je takový postup soudu, kterým účastníka vylučuje z možnosti realizovat ta procesní práva, která mu zákon přiznává. Od účinnosti zákona č. 238/1995 Sb. jde o něj již pouze tehdy, jestliže se (příslušný) postup soudu projevil v průběhu řízení (a nikoli při rozhodování), a byl-li tento postup nesprávný (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 27 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998). Za "postup soudu v průběhu řízení" lze tedy považovat jen činnost, která vydání konečného soudního rozhodnutí předcházela, nikoli vlastní rozhodovací akt soudu, jímž byl průběh řízení zhodnocen.

Nelze jej tedy spatřovat, jak se domnívá dovolatel, v určitém (namítaném) hodnocení podmínek věcné příslušnosti, jež – vzhledem k zásadě, že také k ní přihlíží soud kdykoli za řízení a z úřední povinnosti (§ 103, § 104a o.s.ř.) – je nutné předpokládat, byť v odůvodnění příslušného rozhodnutí rozvedeno explicite není. Tento hodnotící úsudek, jenž se promítl do rozhodnutí již tím, že soud, považuje se za příslušný, vydá rozhodnutí, které by jinak vydat nemohl, tedy nesprávným postupem soudu "v průběhu řízení" být nemůže (srov. kupř. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11.1997, sp. zn. 2 Cdon 887/97, uveřejněné pod č. 42 v časopise Soudní judikatura, ročník 1998).

Ani ze skutečnosti, že by odvolací soud rozhodl o odvoláních žalobce, aniž vyvodil důsledky z toho, že okresní soud nebyl soudem věcně příslušným k projednání dané věci (v prvním stupni), by nebylo možné dospět k závěru, že jsou jeho rozhodnutí zmatečná podle § 237 odst. 1 (písm. f/) o.s.ř.; v takovém případě by šlo toliko o tzv. jinou vadu řízení, již má na mysli ustanovení § 241 odst. 3 písm. b) o.s.ř., která je ale relevantní až tehdy, je-li dovolání přípustné (§ 242 odst. 3 o.s.ř.).

Dovolání tedy nejsou přípustná ani podle § 237 o.s.ř. Jelikož možnost dovodit přípustnost dovolání z jiných ustanovení byla vyloučena již dříve, Nejvyšší soud je odmítl (§ 243b odst. 4, § 218 odst. 1 písm. c/ o.s.ř.).

Oba soudy vycházely z toho, že žalobce byl omezen ve způsobilosti k právním úkonům tak, že "je schopen činit veškeré právní úkony, kromě právních úkonů v oblasti pracovněprávní, kde není schopen samostatně uzavírat pracovní smlouvy a vykonávat zaměstnání, ve kterém by odmítnutí příkazu z chorobných příčin mohlo vést k ohrožení vlastního nebo cizího zdraví nebo ke značným hmotným škodám", a že bylo zahájeno řízení o změnu omezení způsobilosti k právním úkonům, "případně" o její zbavení, jež v době vydání napadených rozhodnutí nebylo skončeno. O vadu řízení ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř., již dovolací soud posuzuje z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o.s.ř.), by však mohlo jít jen za toho předpokladu, který plyne z § 23 o.s.ř.; i tehdy nastanou důsledky, předjímané ustanovením § 243b odst. 1 o.s.ř., logicky toliko v případě, že odvolací soud na případný nedostatek řádného zastoupení neúplně způsobilého účastníka procesně regulérně nereagoval (vadu neodstranil).

Nelze-li to žádnému z napadených usnesení vytknout, zůstává výše dovozený závěr nedotčen.